

Çukurova

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

CILT : 1

EYLÜL 1946

Sayı : 2

(Atatürk Parkından bir görünüş)

BU SAYIDA

Enver Binokay : 30 Ağustos
Aziz Eryalaz : Parolamız
Şevki Berker : Osmanlı D. Çukurova
İbrahim Tekeli : Niçe'den (Şiir)
Arif Nihat Asya : Sürgün
Gökhan Evliyaoglu : Rüzgâr (Şiir)
C. Tefik Saymen : Türk Karakteri
Vehbi Cem Aşkun : Zihni
Lütfi Ayda : Fransız Edebiyatından
Cengiz Turhan : Öğretmen
Selâmi Asyalı : Kimdir Nedir ?

Hamid Salih Asyalı : Dilek (Şiir)
Osman Özbek : Ağıt
Orhan Remzi Yüreğir : Şiller'den
Sadi Samra : Gurbet (Şiir)
Saffet Akman : Çivi (Şiir)
Ali Sevin : Hesap Günü (Şiir)
Hüsni Mengenli : İskender Çukurovada
Turgut Akhun : Halkevleri
Nâzım Tarhan : Bürücek Kampında
Tarık Serfice : Terki (Hikâye)
Halkevi Çalışmaları : İdare Müdürü

Çukurova

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

CİLT : 1

EYLÜL 1946

Sayı : 2.

30 AĞUSTOS (1)

Enver BİNOKAY

Sayın Hemşerilerim !

30 Ağustos Türk Milleti için başlı başına bir kıymet teşkil eden büyük bir zafer olduğu gibi, ayrıca istikbal üzerine olan tesirinden tarih sahifelerine altın yazılarla iz bırakması itibarile iki bakımdan önemlidir.

Dünyanın en kuvvetli milletleri tarafından desteklenerek Ankara yakınlarına kadar gelen tecavüzkâr ordu, 30 Ağustosta en katî darbeyi yemiş, Anadolu'nun kahraman Memecikleri önünde süngü ve dıpcik darbeleriyle ezilmiştir.

30 Ağustos tam manâsile halkın bayramıdır. Başından sonuna kadar Türk halkının hayatı pahasına kazanılmış bir bayram...

Birinci dünya savaşından müttefiklerle beraber yenilmiş olarak çıkan Osmanlı İmparatorluğunun katlandığı ve Türk milletinin ölümü olan mütarâke şartlarına milli vicdan baş eğmemiş, isyan eden milli irade ve milli birlik Mustafa Kemal'in benliğinde toplanıp şahlanarak 19 Mayıs 1919 da Samsuna ayak basmıştı. Bu zamanda halkın asil duygularından başka neye güvenilebilirdi?

Çünkü ne ordu vardı, ne hükümet, ne teşkilât, ne de para...

Bütün buna rağmen Türk milleti ayaklandı. Bu ayaklanış ve kalkış ancak Türk milleti gibi bütün tarih boyunca efendi yaşamış, adı yüzyılların hafızasında yer etmiş büyük bir milletin kalkışı ve ayaklanışı idi.

30 Ağustos dört tarafı düşmanla sarılmış, bir toprak üstünde ve göksünde dört harp yılının yaraları kanayan bir millet içinde hazırlandı.

Cömert Türk halkı her isteneni verdi. Tarlasından sipere koştu. Cephanesini kadın erkek kendi sırtında taşıdı. Kurşunu bitince süngüsünü taktı. Çete iken ordu oldu. Dağılmışken toplandı. Teşkilâtlandı. Hiyanete nifaka karşı durdu. Yoksullukla döğüş-tü. Babıâli ile mücadele etti. Hükümet kurdu. Feragatın, yiğitliğin kahramanlığını her çeşidini gösterdi. Nihayet 30 Ağustosunu kazandı.

Birinci dünya harbinin dört kanlı yılına, daha dört savaş senesi katmış olan Anadolu İstiklâl sevasımızın ileri, geri acı ve tatlı birçok safhaları vardır. Fakat en güç anlarda bile Türklerin

Başbuğlarına güvenleri ve son zafere inanları biran eksilmemiştir. İşte bu çetin mücadelelerin imtiyaz ve knvveti bunda idi. Onun için zafer bizimdi.

Birinci İnönü son zaferin ilk belirtisi idi. Son zafer ikinci İnönüde müjdelendi. Sakaryada sağlama bağlandı. Sakaryadan sonra 26 Ağustosta taarruz edilerek düşmanın en kuvvetli Afyon cephesi yarıldı. 27, 28, 29 Ağustosta düşman orduları hem mağlûp, hem de kaçma yolları kesilmişti. 30 Ağustosta da Adatepe meydan savaşında sarılıp imba edildi. Ondan sonrası malûm; düşman ordularının arta kalan kuvvetleri ya Mudanyada sarıldı, veyahut Bandırma ve İzmirde denize döküldü. Bundan dolayı 26-30 Ağustos son Türk zaferini çerçeveseliken iki tarihtir ki, bunu yalnız bizim değil, bütün Türklüğün unutmaması ve daima anması lâzımdır.

«Başkumandanlık meydan muharebesi» denilen 30 Ağustos 1922 zaferi, Samsun kıyısındaki ilk adım, İzmir kıyısına ulaştırılan son adımdır.

(Devamı Sayfa 16 da)

(1) Bu Hitabe 30 Ağustos Zafer bayramı münasebetile Halkevi bahçesinde verilmişti.

OSMANLI DEVRİNDE ÇUKUROVA VE CİVARI

II. Bayazıt Devrinde Çukurovadaki Osmanlı - Mısır Harpleri

1485 - 1490

Yazan : Şevki BERKER

— Geçen Sayıdan Devam —

Donanma bu geçit karşısında Mısır ordusunun beklerken çıkan büyük bir fırtınadan dolayı hasara uğradı; Mısırlılar bu durumdan faydalanarak Bakras geçidi yoluyla Adana dolayındaki Ağaçaayına kadar geldiler. (21) Mısır ordusunun başına yine Emir-i Kebir Özbey geçti; Emir-i Silâh, Emir-i Ahur ve daha birçok tanınmış üssubaylar ile başlıca Türkmen ve Arab kabileleri emri altında bulunuyorlardı. (22)

Ali Paşa, usta komutanları olan İsfendiyar zade Kızıl Ahmet, Turhan oğlu Ömer ve Mahmut Beyler etrafında olduğu halde merkezde durdu. Sağ yanda Anadolu ve Karaman Beylerbeyi Sinan ve Yakup bulunuyordu ki şair Veli oğlu Ahmet Paşa ile Süleyman Bey onların emri altında idiler. Sol yandaki savaşı, Rumeli Beylerbeyi Halil Paşa idare ediyordu. Anadolu öncüleri Evrenos oğlu, Rumeli öncüleri de Hüseyin Bey komutasında idiler. Özbey, sağ yan komutanlığını Şam Beylerbeyine vermiş ve Sultan Kayıtbay sarayının en büyük memurları onun emri altına memur edilmiş idi. Suriye yardımcı askerlerinin savaşmakta olduğu sol yan da Halep Beylerbeylerine verilmişti.

Tomruz Bey komutasındaki 4000 mızraklı öncüleri teşkil ediyor ve Özbeyin kendisi de merkezi tutuyordu. İsa ve Süleyman ilk çarpışmada düşüklerinden Anadolu ordusu kaçmak zorunda kaldı ve Tomruzun süvarileri kaçanları güderek kendilerine terk olunan ordugâhı yağma ettiler. Sol yandaki Rumeli ordusu, zaferi elde etmek için çok uğraştıysa da başaramadı; mühimmatını, toplarını ve harp ağırlıklarını bırakarak çekilme zorunda kaldı. Elde edilen ganimeti Mısıra götürmek için bir Mısır askeri fırkası Suriyeye yöneldi. Fakat Bakras, Hersek zade Ahmet Paşa tarafından kapanmıştı; Ahmet Paşa Mısırlılara bir hayli ölü verdiğini gibi harp ganimetlerini de bırakmak zorunda kaldı. Bununla beraber Çukurovada başarılarını sağlamakta ve Varsak ve Turgut aşiretleri tarafından yardım görmekte olan Özbey, Adanayı kuşattı. Kuşatmada barut mahzeni patladığından kale muhafızları teslim oldular. 1 Cemaziyevvel 894 (1 Nisan 1489). Ali Paşa Ereğli ve

Lârende taraflarına çekilerek ordusunun dağılan bir kısmını orada topladı; ve bu savaşta da kaçmak isteyenler Karagöz Paşayı diğer bazı üssubaylarla birlikte İstanbul'a gönderdi. Karagöz Paşa öldürüldü. Öbürlerinden (23) bazıları da hapis olundular veya görevden çıkarıldılar. (24)

E. Altıncı sefer. - Osmanlı - Mısır savaşı, Zülkadriye Beyinin hainliğinden dolayı gittikçe devlet için zararlı bir şekil alıyordu. Alâüddeve, daha II. Mehmedin son yılında Osmanlılar tarafından, kardeşi ve rakibi Budak Beye karşı himaye edilmişti. Fakat sonradan bu iyilikleri unutarak Mısırla anlaşmaya çalıştı; hattâ Özbeyin oğluna kızını verdi. (25)

O zamana kadar Mısırlıların Şamda hapsedtikleri Budak Bey de kaçarak Padişaha sığındı. Budak Bey, Vize sancak Beyliğine tayin olundu. Bu sırada Budak Beye yer verilmesi Osmanlı siyasetine daha uygun görüldüğünden, kendisi, Amasya Beyi Hızır-bey zade Mehmet Paşa (26). Kayseri valisi Mihal oğlu İskender ve Karaman Beyleri Başkanı Mahmut Beyler ile birlikte Anadolu'ya gönderildi. Budak Bey, hemen hemen hiçbir mukavemet görmeden Zülkadriye arazisine girdi. Fakat yeğenin (27) gözlerini çıkardığından başarılarının değeri bir hayli azaldı. Alâüddeve büyük bir ordu ile Budak Bey üzerine yürüdü; ve Budakın Mahmut Beyden yardım isteyen bir mektubu Alâüddevenin eline geçti. Bunun yerine diğer bir mektup göndererek düşmanın zor bir durumda olmasından dolayı yardıma gereklik kalmadığını bildirdi; Budak Bey, Mahmut Beyin göndereceği askeri beklemekte iken birdenbire düşmanın hücumuna uğradı. Ve oğlu yiğitçe bir müdafaada

(22) T O E M, sene V, nr. XXVIII. V s. 214-218.

(23) Kayseri sancaktarı Sinan, Karesi Sancaktarı Kırak oğlu İshak ve Rumelide Kızılcık mütesellimi Karacazade İskender Çelebi.

(24) Hammer (tür. ter., c. IV, S. 20-21).

(25) Hammer (Tür. ter., c. IV, S. 20.)

(26) Tac-üt-tevarih, c. II, s. 63.

(27) Alâüddevenin oğlu ve Kırşehir Bey.

MEÇHUL TANRI'YA

Bir defa daha, ben çökmeden
Ve bakışlarımı ileri göndermeden
Yukarıya doğru ellerimle
Sana uzanıyorum sanki uçuyorum
Sanki ben kalbi derinliklerin en derinliğinde
Ezelden imanla inandım.
Her zaman
Senin sesin beni tekrar çağırır
Bunun için derin yazılan kelime yanıyor
Meçhul Tanrıya.
Ben onunum. Ve sanki en kavi demir zırh içinde.
Vakti muayyene kadar böyle kaldım.
Ben onunum Ve bağları hissediyorum
O bağlar ki beni mücadele ile aşağı çekiyorlar
bense uçmak istiyorum.
Ve kendimi senin hizmetine vermek
Seni tanımak istiyorum, ey bilinmiyen!
Ey, sen ruhumun içini derinden kucaklıyan
Hayatımı bir fırtına gibi dolayan
Ey sen kavranmaz, bana yakın olan
Seni tanımak sana hizmet etmek istiyorum.

Niçe'den : İbrahim TEKELİ

bulunarak öldüğü, İskender Bey de olağanüstü bir kahramanlık gösterdiği halde kardeşinin eline esir düşerek Mısır Su'tanına gönderildi. (28) Bu başarı üzerine Özbek, Kayseriyi kuşatmak için ordusunu Alâüddevele ordusu ile birleştirmeye çalıştı. 895 (1490) II. Bayazıt, Ali Paşanın yerine o zaman Kaptan Paşa bulunan Hersek zade Ahmet paşayı gönderdi. Padişah, Özbek ile Alâüddevenin Kayseri önüne geldiklerini ve Ereğli ile Lârende dolaylarını yağma ettiklerini duyunca Beşiktaştan Üsküdaraya geçerek sefere hazırlandı. Bazı vezirler, bu seferin tehlikeli olduğunu bildikleri halde sultanın hiddetinden korkarak kendisine birşey söyleyemediler. Ancak devrin bilginlerinden Molla Arap adıyla tanılan Zeynettin Ali, II Bayazıtı savaştan vazgeçirtti. Bu suretle Mısırla barış için ilk adım atılmış oluyordu. (29) Sefer hazırlıkları sırasında, Tunus hükümdarı, II. Bayazıt ile Mısır Sultanı arasındaki anlaşmazlığı gidermek üzere İstanbul'a bir elçi gönderdi. Elçi, Kuran ve hadis kitaplarından katışık hediyelerle birlikte geldi. (30)

Hersek zade Ahmet Paşanın hareketi üzerine Osmanlı toprağının Özbek ile Alâüddevele tarafından boşaltıldığına dair gelen haberler, Müftü Zeynettin ile Tunus elçisinin aracılıklarını kolaylaştırdı.

Molla Arap, Padişahın barış isteğini Kayıtbaya bildirince Mısırdan İstanbul'a bir elçi gönderildi; ve Çukurovada bulunan Mekke ve Medine evkafından olan üç kalenin (31) Mısıra bırakılması şartıyla barış yapıldı. 896 (1490) (32)

(28) Hammer (tür. ter., c. IV, s. 22)

(29) Tac-üt tevarih (c. II, s. 65); Kühühlahbar, s. 554 ve T O E M, sene V, cüz. XXVIII, s. 221.

(30) Hammer (tür. ter., C. IV, s. 22).

(31) Tac üt tevarih (c. II, S. 68) bu kalelerin adlarını bildirmiyor. Yalnız Neğri: «Rivayet olunur elçi varıp Mısır sultanile barışıp geri Adana ve Tarsus ve baki ana müteallik hisarları kamu verdiler. Âlem refahiyet buldu» diyor.

(32) T O E M, sene V, cüz XXIX, s. 273

SÜRGÜN

Yazan : Arif Nihat ASYA

Beni bu asrı ve bu dünyanın sürgünü olarak öyle bir yere indirin bırakın ki pek de eski, pek de yabancı olmasın.. Adına bizans diyelim. Orda mavilerle yeşillerin birbirini kovaladığı çağlardan sualimi var: Onlara yeşil, bunlara mavi diyenler, bu dili konuşurken yerle göğün rızasını almışlar mıydı?

Beni iklim iklim uçurarak öyle bir diyara indirin ki adına Çin derlerdi.. Ve öyle bir çağda ki Âdemoğulları ayaklarının büyüklüğüne göre ayrılalı çok olmamıştı.

Onların önüne sualimi bir mızrak gibi dikmek isterdim: Yüzler nerede; gözler kaşlar nerede kaldı?.. İnsanlar, ne zamandanberi, birbirlerini ayaklarından tanırlar olurlar.

Beni öyle bir kıyıya götürün ki dünya ile yaşıtken, adına, olsa olsa bizi güldürmek için, Yeni Dünya dediler.

Bir çağda ki başlar üstüne sualimi bir bayrak açar gibi açmak isterdim: Birbirlerinin adını yaşlar, kurular diye yazanlar havanın, suyun, güneşin rızasını almışlar mıydı?

Yeni bir dağuştan haber veren çağlarda en güzel beldelere götürün beni. Birinci konağımız Floransa olsun.

Orada aklarla karaların karşısına sualimi bir kale burcu halinde dikmek isterdim; Birbirlerini böyle çağırınlar günün ve gecenin rızasını almışlar mıydı?

Beni yakın takvimlerin öyle bir yerine çıkarın ki orada yeşil; yaprağını dallarda, yosununu surlarda bırakarak sahibini aramaya çıkmıştı.

Orada sualimi bir şahane yel-

ken gibi açmak isterdim. Baharın, yeşilini gasb edenlerin başına indirecek son bir dolu sağnağı da kalmamış mıydı?

Beni uçura uçura öyle bir çağa indirin ki dostlar kırmızıya, düşmanlar maviye boyanalı çok olmamıştı.

Orada kuş uçurmıyan bir harami olup sualimle yollar kesmek isterdim: Maviler mavinin rızasını almışlar mı, kırmızılar kırmızının fikrini sormuşlar mıydı?

Beni uzaklarda, derinlerde öyle bir çağa götürün ki orada beyaz, gelin eteklerinin; kızıl, ya kına gecelerinin yahut gerdek sabahlarının rengiydi.

Fakat yola çıkmadan sormak, anlamak, öğrenmek istedim: Buna beyaz, ona kızıl diyenler anne südü'nün, köpüklerin sevgili dudağının rızasını almışlar mı, fikrini sormuşlar mıydı? Ve bu işe köpükler ne dediler, damar ne söyledi, yürek ne cevap verdi?..

Ey kanatlarım, götürün beni geldiğim yere ve sen ey geldiğim yer, kabul et beni.

Fakat siz ki renktiniz, leke değildiniz, neredesiniz ey aklar karalar, allar yeşiller ve ebedi maviler?

Ey siyah, gecene dön.. Yatağımızı ser.. Ey beyaz.. Karlarına kalekimizle, mürekkebimizle geliyoruz.. Bekle bizi..

Ey mavi, göklere değil, gözlerde toplan... Ey yeşil.. Dal ol yaprak ol.. Çağır bizi..

Ey siyah., küçül, bize göz bebeklerinden bak... Ey kızıl., yanaklarda ısıt, dudaklarda yak bizi.. Ey mavi.. kanatlarına al, göklerde gezdir... Ey beyaz, köpüklerde yüzdür bizi..

Seril ey yeşil, yolumuza... Toprağı sevdik bize, toprağa sevdik bizi..

Ey bacalardan tüten mavi, dağıl.. mavisini taşıy göklerin.. Yağ bize.. Yıka bizi..

Şu ince beli ey sağ elim; sen bu yandan sar... Anlamasınlar halkamızın sağ neresidir sol neresi?..

Ey siyah; zindan oldun bize.. Ey mavi, azadet bizil..

R Ü Z G Â R

Bulutları Gökyüzünde
Ninnisi anne dizinde
Kaldı Rüzgârın

Müjdesi ümit verici.
Sevinçliyse inci inci
Kırpiklerinde baharın

Gökyüzüne daha yakın
Yerlerin kokusu var
Kucağında rüzgârın .
Ki reyihasını almış
Kekik kokulu dağların

Essin yaylanın nefesiyle
Ki onun erkek sesiyle,
Fırtın olacak yarın.

Bulutları gökyüzünde,
Ninnisi anne dizinde.
Türküsü yelken bezinde
Kaldı rüzgârın,
Âşkını yeşil tüllerle
Altın kalplere sarın.

Gökhan Evliyaoğlu

TÜRK KAREKTERİ

Yazan : Celâl Tefvik SAYMEN

TÜRK KAREKTERİNİ mahalli ve dar çerçeveler içinde tetkik edenlerin ne kadar yanlışlıklarını izah etmek pek güçtür. Evvel ve ahir; elime geçen firenk eserlerini okurken müelliflerini elime geçirip onlara Türk karakterini alemşümul genişliğindeki hatları içinde incelemek öğüdünü vermek isterim.

Tarih bilgisinin rastladığı milletlerden ilki olan Türk ulusu, kardeşleri Munogullariyle birlikte tetkik gözü önüne konursa tarih boyunca göreceğimiz karakter vasıfları, şöyle bir listenin müfredatını teşkil eder :

- 1 — Geniş mikyasta seyyaliyet, temsil ve temessül kabiliyeti,
- 2 — Cesaret ve atılganlık,
- 3 — Sanat ve idealistlik vashı,
- 4 — Şefkat ve himaye duygusu,
- 5 — İyilik ve güzellik aşkı,
- 6 — Hak uğrunda fedakârlık, adalet fikri..
- 7 — Aile ve namus sevgisi,
- 8 — Mütemadi hareket ve değişikliklere karşı temayül,
- 9 — Azami derecede heyecanlı bir ruh rashedile hamasiyata bağlılık.
- 10 — Tarihe bağlılık...

Bilgimdeki yetkisizlikten ötürü daha ziyade uzatmadığım bu, bazısı ilmen iyi felsefeden fena, ilmen fena felsefeden iyi fakat hencesi de en geniş mikyasta ideal olan böyle vasıfların bir millette birleşmesi fertleri ve cemiyetleri yaratan kaza ve kaderin en mesut bir tecellisidir.

Gözlerimizi etrafa çevirip mukayesemizi öteki milletlerle ve en büyük milletlerle yaparsak bu vasıfların ne türlü rehakâr bir parıltıyla göze çarptığı anlaşılır.

Agra üstüne yürüyen Munogulları da buydu, Şaiki Roma imparatorluğunun temellerini sarımağa gelen Süleyman Şahın oğulları da.. Bugün bu satırları okuyan Türk çocuklarından herbiri ayrı ayrı aynı karakter vasıflarını kendi ruh ve fikir bünyelerinde bulunmadıklarını ifade edemezler.

Ma'şeri vicdanımızı yapan şu on maddelik liste; hadiseler boyunca bizi kâh iyi, kâh fena talilere kavuşturmuştur. Ve bütün bunlar cemiyet hayatının tabii tecellileridir. Biz, asırlar zarfında medeniyetler kurmamızı, cemiyetimize medeni unsurlar mal etme-

mizi bu karaktere borçluyuz. Mahir bir mimar maharetile kurduğumuz Osmanlı İmparatorluğunu inkırazı mahkûm görmemiz de yine bu karakterimizden ileri gelmiştir.

Aslında bu karakter çok iyidir. Hasta bünyelere şifa veren ilâçlar gibi... Tababet edebiyatında (Şafidir) diye adı geçen binlerce deva var. Bunları bir hamlede aynı reçeteye sığdırarak hastaya sunmak milyonda bir ifakata imkân varsa da ekseriya ölüm sebebi olurlar. Şu halde yaşatıcı karakter unsurlarını ruh ve fikir bünyelerimizde ulu orta beslemek; cemiyetimize aradığımız, istediğimiz hayat şartlarını kolaylıkla getirir kanaatına sapanmaktan korkmalıyız.. Bu karakter vasıflarını dozlandırarak ma'şeri psikoloji laboratvarlarında hal ve hamur ederek, muayyen nisbetler içinde her birinden eksiltmeler, her birine ilâveler yaparak, en lüzumlu reçeteler hangisiyse onu tertip ederek şartlarına uymamız mecburiyetini gözetmeliyiz.

Karakterimizin hamurunda batarken bizi kurtaran cevherli maya mevcut olduğu gibi çıkarken düşüren ifratlar da var... Yukarıki listenin şatafath görünüşü, göğüslerimize gururların en ulvisini doldurabilir. Lâkin icabettiği vakit bizi hareketten meneden amel de bazan, dozu fazla gelmiş bir ruh titremesi olmaktadır. Ve bunlardan hangisi olursa olsun, bu şerait bir ma'şeri zehirleme işini kolaylıkla görebilir.

Temessül kabiliyetimiz bizi şark ile garp arasında avare kıldı. Kâh ona gittik, kâh ötekine.. (Cesaret ve alışkanlığımız, cemiyetimizi zaman zaman maceralara sevketti. Sebâtımız zaman oldu, inatçılık rengini aldı. Şefkat ve himaye duygumuz, tarihi yanlışlıklara yol açtı. İyilik ve güzellik aşkı bize fenayı unutturdu. Adalet fikri uğruna işlerin teferruatına saptık. Mütemadi hareket ve değişikliklere karşı temayülümüz, sağduyumuzun sesini boğdu. Hamasiyata, tarihe bağlılığımız zaman oldu, ilerliyen adımlarımıza çelme attı.

Bu sathî mülâhazalar aslâ ilmi değildir. Bir sadede fikir kıvılcığıdır ki kendini ortaya koyarken fikir ve felsefe adamlarımızdan bu konu üstünde ciddi bir duraklama, inceleme, neticelere bağlama

— Devamı 16. ncı Sahifede —

Zihni

Yazan : Vehbi Cem AŞKUN

Oğlu Ahmet Revayi'nin yazma kitabına dayanarak Sivas Nüfus Müdürü Cezmi Tokar, Zihninin 1779-1784 yılları arasında doğduğunu ve bir geziden dönerken Trabzon civarında ve Ulasa hanları adıyla anılan yerde Ocak ayının 17 sinde öldüğünü söylüyor. Bu geniş bir tetkiktir ve Yayla dergisinde yayınlanmaktadır.

Zihni Bayburtludur. Nitekim kadirbilir Hemşehrileri bu üstün bir kıymet taşıyan şairlerini 1937 de memleketlerine getirmişlerdir. Bugün Bayburdun Kalır mahallesindeki mezarlıkta yatmaktadır.

Zihni her ne kadar bir halk şairi olarak edebiyatımıza girmişse de, o tamamen bir divan şairidir. Bir defa dili çok karışık. Aynen divan şairlerinin hoş gitmeyen koyu Osmanlıcası bunda da hâkim. Bu bakımdan Zihniyi kusurlu buluyoruz. Malûm divanı kadar hemen hemen sade bir eseri yok gibi. Bununla beraber koşmalarında kendine has bir güzellik göze çarpmaktadır :

Sökmüş çadırların göç etmiş leyli,
Vardım ki boş kalmış yar otakları.
Dağı mesken etmiş biçare mecnun,
Akıtmış gözünden çok ırmakları.

Bir nâme gönderdim mecnunu zâra,
Dedi ne yatarsın ey bahtı kara,
Leylayı vermişler bugün ağyara,
Var dağıt başından yığınakları.

Zihniyim akıttım didem yaşların,
Yedi yıl bekledim bulak başların'
Dağıt bu derneğin, sav savaşların,
Bozuldu kabail ittifakları.

XVIII. nci Yüzyılın sonlarında doğup, XIX ncu yüzyılın ilk yarısında yetişen Zihni, devrinin ünlü bir şairidir. O, bu üstün sıfatından çok faydalanmış ve takdir görmüştür. İlk zamanlarda tahrirat kâtipliği ve malmüdürlüklerinde bulunmuş. Sonraları bilgisi ve şairliği her tarafta anılmaya başlanınca bazı valiler özel kâtipliklerine almak suretile şairi himaye etmişlerdir.

XIX zuncu yüzyılın ekser şairlerinde divan diline karşı bir sempati vardır. Emrah da bundan kurtulamamıştır. Yalnız ruhsatı öyle değil.

Zihni, cahil bir halk ve saz şairi olmadığı için eserlerinde medrese tahsilinin izleri de görülmektedir. Bu bakımdan Zihni üzerinde durularak edebî hüviyeti incelenmesi gereken bir şairdir.

Kadir mevlam senden bir yar isterim,
Kışın zemheride solmamış olsa.
Ne kimse tanıya, ne kimse bile,
Yad el yanağına değmemiş olsa.

Bir yıldız doğmuştur semaya karşı,
Şemsü kamer döner pervane yahşi,
On üç, on dördünde yazılmış yaşı,
Daha kendi kendin bilmemiş olsa.

Başmda popnulu, alında yazma,
Zihni der yad ile oynayıp gezme,
Bir melek simadır huriden azma,
Misli bu cihana gelmemiş olsa.

Eserleri arasında böyle güzel olanları da varsa da daha ziyade divan tarzındaki eserlerine rastlamıyor.

Zihninin en kuvvetli tarafı hicviyeleridir. Bilhassa bu vadede şöhreti fazladır. Zira pek ağır ve her insanın hazmedemeyeceği kadar sert bir lisanı vardır.

Sonra destanları da önemli. Bu tip yazılarında da gerçeği ifadeden geri kalmamıştır. Çok vatansever olduğu halde, vatanın korkak ve zayıf tiplerini de herhangi bir milli olayın içinde dahi zikretmekten çekinmemiştir.

Erzurum küffara biat edince,
Figana başladı Bayburt diyarı.
Gülü hâra kaldı, bülbülü zâra,
Soldu binefşesi ciğerin bârı.

Lâlesin beğri hicrile dağı,
Çok yazılar görmüş akli karalı,

— Devamı 16. nci Sahifede —

P. Valéry'nin A. Gide'e yazdığı, Henüz Neşredilmeyen Mektuplardan

Çeviren : Lütü Ayda

P. VALÉRY'NİN gerçek bir metodla yazı hayatına başladığı, ve sükûte vardığı tarih 1894 dür. 1891 de kendisinden 35 e yakın mektup almışım. Bunlardan bir kısmı da oldukça uzundu. İlk mektubu 19 Şubat tarihini taşıyordu. Ve imzasını Paul Ambroisé olarak atmıştı.

1894 yılına kadar 73 üncü mektubunu aldım. Bu arada günün ehemmiyetli konusunu teşkil eden Septisizme doğru temayül etmiş mektupları vardı.

Aşağıda, 1921 yılına kadar kendisinden aldığım 216 mektup içerisinde, ehemmiyetli bulduklarımın bazı parçaları alıyorum.

Andre Gide

29 Şubat 1891

Hiç anlaşılmayan ruhun acaba nerede gizlenir? Aziz dostum, bu sahada şikâyet etmemi ne kadar da sever görünüyorsun?. Hareketsiz duran şeylerin, mavi zambaklar altında uyuyan derin suların ve esrar dolu yaprakların iffetinde mi?. Uzakta, Tesalya'da ıssız, yeşil ağaçlarla örtülü mukaddes ormanların mahremiyetinde mi?..

Susalım ?..

P. Valéry

10 Kasım 1894

Azizim André;

Başkalarına sessizce takmak istediğim Termidorcu ünvanile, sen de beni ithama kalkıyorsun: Âdem oğlunun düşmanı olmak.

En fazla hayret ettiğim nokta, bunu bana söylemekte çok geç kalmış olmağandır.

Azizim, uzun müddet ölüm endişesiyle yaşıyorum. Gayet vazih olan bu derin çizgi, düşüncemin hareket ve hayat alanını hazırlıyor. Dindar insanlar da dahil olmak üzere pek az kimselerin, bu gayet cazip, hürriyet verici ve sarhoş edici esası, ele aldıklarına inanıyorum. Kuvvetle arzu ettiğim herşeyi, benliğimi bir fânîlik kelimesine bağliyerek istedim; ve daima kuvvetini kendi içinden alan bir fert olarak hareket ettim. Yani Stratejik bayatı taktik hayata tercih ettim.

Dünyada en fazla gözüme çarpan şey; kimsenin, bir işin sonuna kadar gitmemiş olmasıdır. Vaktile rihimlar üzerinde Goethe'nin aynı cümlesini okumazdan önce de bu münasebetsiz şeyi söylerdim: Dâima imkânsız görünen bir gayeye el atmak icâbeder. Pek âlâ bütün bunların ahmakça laflar olduğunu biliyorum. Varsın olsunlar. His âleminde, her şairane ruhun temelini yine onlar teşkil ederler. Bunlar için yeni bir Teori kuracak değiliz. Onları ya duyurmak veya izah etmek; yahut da her ikisini birden yapmak kâfi gelecek.

Yazdığım fena mısırâlar, bana iyi mısırâların verdiği mahsulü öğrettiler. Ve bu yüzden Floberî küçük buldum — bir kedinin köpeği küçük bulduğu gibi

İşlediğim cürümler ve fena iç güdümlerim meydana dandır. Artık hakkımda hükmünü ver. Herhangi birisi gibi, söylemek kabiliyetindeyim. Söyleme işine yeni bir şey ve bir az da katı yüreklilik katmayı da bilirim. Amma, sabırdan mahrum. Orta seviyede olmak beni tamamen zehirler ve müphemiyet öldürür.

Zihnimin altı ay boyunca silmeye karar veremediği birine — ister kadın ister erkek olsun — âdeta tapacağım gelir. Her ne ise — aramızda kalsın — neyi gördüğümü anlıyorum, ve seviştığımız hissediyorum. Amma, her ikimizi de karşılıklı olarak en fazla ürküten şey: seni bir nevi cennet kokusu - beni de bir cehennem vuzuhiyeti. Ah! İsviçreyi bırak! Buraya gell...

Valéry

1921 Mayıs Pazartesi

Şimdi aziz yoldaşım: benim için çok kıymetli bir sözde bulunmuşsun. Kendim için yazılan bu makalenin sesinde iyi arzular doğduğunu, bazı kısımlarının da sana oldukça sıkıcı geldiğini söylüyorsun. Olabilir; amma, sen bu vaziyetinden kolayca kurtulma çarelerini bilirsin.

Beni 30 yıldır tanırsın. Ve devamlı gelişen bir nevi portremi çizecek durundasın. Bu suretle (Silegrain ne meurt) (Eğer tohumum ölmezse) fikrile birleşiyorsun demektir.

DEVAMI 16. NCI SAHİFEDE

KİMDİR NEDİR ?

VENDETTA "KAN DÂVASI,"

Hazırlayan : Selâmi ASYALI

Korsikada yaşayan iki zengin ve ünlü aile arasında sürüp gelen bir «Kan Dâvası» vardır. Bu iki aileden birini «Portalar» diğerini «Piombolar» temsil etmekteydi.

Bütün gıdasını kından ve canavarlıktan alan kan dâvaları o memleketi kemirir, aileler arasında nifak ve tiksinti sokar.

Birgün bu iki aile arasında sıkışıp kalmış olan düşmanlığı kaldırmak isteyen «Barbantiler» barışın kadehini tokuşturmakta muvaffak oldular.

Ertesi günü bir iş için «Bastaya» giden Piombolardan «Bartholomeo» dönüşünde bağının yakıldığını ve oğlu «Giregorio» nun öldürüldüğünü gördü.

Evinin külleri arasında ayaklarına takılan oğlunun kavrulmuş vücudu onu intikama koşturan kamçuların en şiddetliydi.

Kurtulan karısını ve kızını bulur bulmaz Makilere, korsikanın uçsuz bucaksız çalılıklarına götürdü. Orada vaktiyle kendilerine iyilik etmiş olduğu bir kaç kişiyi buldu. Hep beraber «Portaların» bağına yürüdüler. Portaların hepsi Tanrının huzuruna çıkmışlardı. Mukabeleyi bilmişil olmak üzere Portaların bağlarına ateş verdiler. Yedi candan ibaret Portalar bu kan dâvasının ateşle küle döndüler.

Bundan sonra Korsikada barınamayan Piombolar Paris'e kaçıp o sırada Fransa Baş Konsülü Napolyonun himayesine sığındılar. Bu şehirde korkudan uzak, sakin bir hayat yaşadılar.

Seneler geçmişti. Kızı Ginevra, temiz ahlâkı ve iyi öğretmenliğile Pariste tanınmış bir ressamın atölyesine devam ediyor. O sıralarda Napolyonun safalarında dövrülen ve Napolyon devrildikten sonra bu ressamın kayan pederinin müadesile atölyede gizlenen bir subay vardı. Kader, imparatoru mağlup edilmiş bir subayla Ginevrayı tanıştırtıyor. Bu tanışma sonunda subayın Portaların yangından bir kadın tarafından mucize kabilinden kurtarılan Luigi olduğu anlaşılıyor. Bu netice bütün ümitlerin mahvolmasına yetiyor.

— Devamı 12. sci Sah feda —

A Ğ İ T

MEHMET ÖZBEK'İN TEMİZ RUHUNA

SICAK... SICAK BİR GÜNDÜ. GÖZLEMLERİN BİLE ERİDİĞİ, SILINDIĞI BİR GÜNDÜ. TOPRAĞIN ARZUSU KABARMİŞ, GÖZLER YAŞLI BAŞLAR AĞIRLAŞMIŞTI. BAŞLAR TOPRAĞIN DOYMAK BİLMEZ YEMEK, YOK ETMEK İHTİRASINA BOYUN EĞMİŞTİ.

ÖMRÜ SÖRÜKLEYEN YILLAR YAŞANMAMIŞ GİBİ BITİVERDİ. ZAMAN DA YALANMIŞI.. CENUP GÖNEŞİNİN ATEŞİ ALTINDA YANAN TOPRAĞI BİR CAN SERİNLETMEYE YETER Mİ ? VE SEN AĞITINI YAKTIĞIM MEHMET ÖZBEK, OTUZA VARMIYAN YAŞINLA TOPRAĞIN BU HAZİN GERÇEĞİNE ERKEN KARIŞTIN. KİME BEDDUA EDEYİM. KADERE İNANMANIN İSTİRABINI ÇEKİYORUM. FAKAT HERŞEYE RAĞMEN ÖLMEMELİYDİN. SANA KIYAN ELLER AHİRETTE SANA HİZMET ETSİN.

KAVGASINI ETTİĞİN TOPRAĞIN OĞLU OLDUN. HAKİKATİN EN BÖYÜĞÜNE ERDİN. EBEDİ İSTİRAHATGAHINIZDA HUZUR İÇİNDE UYU AZIZ KARDEŞİM MEHMET... RUHUN MELEK YAVRULARININ RUHUNDA GELİŞSİN.

4 EYLÜL 1945

OSMAN ÖZBEK

DİLEK

Bir masal isterim
Cinsiz perisiz.
Bir masal ki,
Söylenmemiş olsun.

Bir hakikat isterim.
Topraktan katı.
Bir hakikat isterim
Tu lenmemiş olsun.

Bir vatan isterim
Efendisiz, kölesiz.
Bir alın isterim
Lekelenmemiş olsun.

Rüzgâr tasımağ bir orman
Savrulmamış bir harman
Ve birağaç isterim, fırtınadan
Sallanmamış olsun.

Sevmeyen yaşaymam.
Ağır gelir bu hayat, taşıyamam
Bir güzel isterim;
Eilenmemiş olsun.

Hamid Salih ASYALI

Hesap Günü

Ali Nihat Ayya'ya

Gerçekler diyarımdan esen
Bir rezgâr bekliyoruz,
Bu fanilikte.

O rüzgâr ki: Göklerden -
Aylar, yıldızlar koparacak...
Ve o rüzgâr ki: Kıyametin -
İlk habercisi olacak..

Sıracak her yeri bir kara bulut -
Ki: Dünya mahşerde,
Mahşeri arayacak.

Bu zulmet âleminde artık -
Cüneşler doğmayacak...
Sirtimizde günahlarımızla -
Gidiyoruz.

Hesap vermeğe her an

Ali Sevin

GURBET ŞARKISI

Ne hal hatir soracak bir kimse
Ne iki laf edecek bir dost var.
Hani?.. Bir karşılıyan olurdu beni

Her akşam eve dönüşümden;
Benim de herkes gibi annem, babam,
kardeşim
Ve melek gibi bir sevgilim vardı.

Bu kimsesizlik içinde tanrım
Bir dost selâmına bile hasretim.

Sadi SAMRA

Ç İ V İ

BİR ÇİVİSİN;
YERİNDE DİK DURMAK İSTİYEN,
VURDUKÇA ZAMAN
ARA VERMEDEN TEPENE,
ÇARESİZ, GÜN GELECEK;
ÇAKILACAĞSIN,
DİK DURMAK İSTEDİĞİN YERDE
TEPENE KADAR.

Saffet Akman

SEÇME SÖZLER

Schiller'den

Hakikat muzaffer ışığını kalbin derinliğine göndermeden evvel, şür kuvveti kendi şualarını yakalar ve ıslak gece vadilere indiği zaman bu şualar insanlığın zirvesinde parlarlar.

Parlıyan bir zekâ hislere de şeref verir, kafa ile kalb bir birlik teşkil etmelidirler.

Şairin bize vereceği bütün şeyler kendi şahsiyetidir.

Postif olan insan anlayışları içine alan her şeyden, ilim gibi sanat da azadedir ve bu ikisi, insan iradesi tarafından mülak bir korunma içinde buldukları için, sevinirler.

Güzellik için kendinde sadece faal ve tektitçi bir his sakladığını müdeatçe zevkinin menbaları asla kurumuyacaktır.

Bayağı bir kafa, bayağı bir vaziyet içinde en asil mevzuu berbad eder, buna mukabil büyük bir kafa ve asil bir ruh, bizzat bayağılığa bir asalet verir ve hatta, ona kendi ruhundan bir çok şeyler ilâve ederek, onun büyük tarafını keşfeder.

Şekil içinde mevzuu yok eden sanatkarın eserinde, yazarın şahıl eseri buldur.

Şiir, kutsal ühri ile dünyanın kuruluş plânına yardım ve büyük bir armoni vasıtasıyla, Okyanuslara kadar bu dünyayı sevk ve idare eder.

Büyük bir iş yapmaya muktedir olup da, eza kanat eden insan, insan değildir.

Çeviren : Orhan Ramzi Yüreğir

— ÖĞRETMEN —

Yazan : Cengiz Turhan

Sayın Öğretmenim, bugün de kalemi senin için aldım. Senin gerçek meziyetlerini ve vasıflarını belirtmeye çalışacağım.

En büyük sanatçı. Sen, okul denen sosyal bir kovanda idealin uğrunda çalışan bir beyarısın ki körpe ve genç insan arılarını istediğin istediğim istikamete götürebilir, sonunda bir atom salkımı olup akıllara hayret veren yüksek enerjini gösterebilirsin.

Ey yurd fidanlığının bahçivanı. Bilirim ki bahçende türeyecek ısırganlara yer vermezsin ve ister sen de en dolgun, en sağlam ve en güzel fikir tomurcuğunu alır, kart bir insan ağacına aşıyarak, onu, en faydalı, en iyi bir varlık haline getirebilirsin.

Bol bir ışık kaynağısın ki, korkup yanacaklarını sananlar seni anladıkları gün, birer pervane olup etrafına koşacaklar; fakat sen onları yakmayacaksın. Hayat, nurunla yaşıyor. Bu hayattan çıkarıldığın gün geriye ne kalır. Ayı, yıldızları, güneşi sönmüş ebedî karanlık geceler.

Ey büyük mütevasıl.. Senden feyz alarak yetiştirdiğin hür şahsiyetler, elbette seni unutmıyacak, sana nankör olmayacaklardır. Sen ki onların yükselmelerine birer basamak vazifesi gördün. Her gelen omuzuna basarak yükseldi. Sen ne onların baskılarıyla alçaldın, ne de bir ayak boynolsun yükseldin. Aynı azimli ve iradeli metanetini muhafaza ederek aynı şerefli mevkiinde kaldın.

Ey asil insan!.. Bilirim ki, sen başkalarının gıybetini etmezsin. Dedikodunun, kötü düşünce şeytanının yanına yaklaşmaktan her zaman ciddiyetle sakınırsın. Zaten, senin bunlarla uğraşacak vaktin de yok. Önünde, henüz kemalini bulmayış körpe ve genç kâinatın var.

Bir devrimcisin ki, ruh bahçelerine ektiğin fikir tohumları nihayet birgün tomurcuklanır ve filiz verir. Tohum verecek bir yeni devrimin çiçeklerini açar. Ben en büyük devrimci olarak yalnız seni tanıırım. Dâvan büyüktür.

Pedagoji ve Psikolojinin istismar etmeği bilmez usta bir doktorusun ki, en isabetli, en doğru teşhisi ni kor ve tedavini öyle yaparsın. Genç ve körpe organları toplumun işleyen nabzına göre düzenlersin. Onların istiraplarıyla mustarip olur, dertlerini dinler derman olursun.

Bir yargıçsın ki, muhakemenin ilk zeminini sen hazırlar temyiz kabul etmez isabetli ve vicdani kararlarını sen verirsin Disiplin senin iradenle ilk

şeklini alır. Vatanının ve milletinin selâmetini sağlıyan senin de elinde müeyyidelerin var.

Vatanın tehlikeye düştüğü gün seni ayleden, akrabandan ve en aziz hatıralarından uzak cephe-lerde gördüm. Sen her şeyden önce kahraman bir Mehmetçiksın.

Ey Feragatin sembolü, şehirlerin her türlü yaşama imkân'arını unutup onlardan el çekerek senden irfan bekliyen ücra köylere yine herkesten önce sen koştu. Yaşamının bu türlü yüksek hazzını senden başka kim tadabildi?

Bir heykeltıraşsın ki, malzemen ne sert bir tunç ne de bir mermerdir. Yonttuğun elle tutulmayan bir şey... Şekil verdiğin istidatlar ve kabiliyetler en belîğ ifadesini böyle aldı.

Bir hatipsin ki, kelimeler en cazip ifade şekillerini senden alır. İfadenin bu sehhar kudreti, fikirlerini telkinde en büyük ve müsbet rolünü oynar.

Bir ressamsın ki, mevzuunu genç veya körpe dimağlara işlemek için, kâğıt ve kara tahta önünde palet kalem ve tebeşir elinde fırça oldu. Türlü fikir renklerini en uygun bir tarzda imtizaç ettirmesini bilirsin.

Yüksek bir mimarsın ki, en modern, en makul plânlara geliştirip tamamladığın yapılar, adını yüz yıllar boyunca edebileştirirler.

Bir müzisyensin ki, verdiğin derslerin her kelimesinde ruhlara hitap eden yüksek muzikal bir ahenk, bir senfoni var.

Ey bilginin gerçek kitabı!.. Seni okuyabilmek seni anlayabilmek, senin derinliklerine inebilmek ve yüksekliğine erişebilmek için, ne masalın kara koyunu, ne zekânın zümrüdüankası yeter. İşte, böyle bir kitapsın ki yine seni her yerde, her zaman önünde kitaplarla gördüm. «Ben yalnız birşey bilirim, o da hiçbir şey bilmemektir» İlk büyük öğretmenin bu derin vecizesi, senin de meslek düştürün oldu.

Ey Sabrın ve tahammülün insanı!.. Epiklet'i mesafeleri ölçülemeyecek kadar gerilerde, namütenahilerde bıraktın. Sabırtaşı karşında çatladı.

Seni en dar zamanlarında dahi her türlü mihneti unutarak etrafını oğul veren arılar gibi saran çocuklarla çocuk, gençlerle arkadaş olurken gördüm. Onlara bazan güler yüzlü bir abla, bazan sert konuşan

ISKENDER ÇUKUROVADA Kilikya ve Suriyenin İstilâsı (M. E. Mayıs - Ekim 333)

Yazan : Arthur Weigal
Mısır Hükûmeti Antik Eserler
Eski Genel Müfettişi

Fransızcadan Çeviren :
Hüsnü MENGENLİ
Kız Lisesi Fransızca Öğretmeni

Bu tercüme, A. Weigal'ın, Théo Varlet tarafından Fransızcaya «Alexandre Le Grand» adıyla çevrilen eserinin Payet - Paris 934 tarihli baskısının X. ncu kısmından yapılmıştır.

333 yılı Baharının sonu veya yaz mevsiminin başlangıcında - muhtemelen Mayıs ayında Büyük İskender, Ordusunu Gordınur'dan çıkardı ve Doğu istikametinde, Ancyre - bugünkü ismiyle Ankara, Modern Türkiyenin kalbi olan şehir - şehrine kadar 130 Km. lik bir kavis çizdirdi. Şimdi, Egeden Kuzey İrana kadar uzanan merkezi şahdamarın üzerinde bulunuyordu. Fakat Doğuyu istilâyı henüz düşünmüyordu. Yegâne düşüncesi, Mısıra kadar uzanan Akdeniz sahillerinin fethiydi. Nihayet, Ankara'dan güneye, 500 Km. uzaklıkta bulunan Tarse - şehrine doğru dikine yöneldi; Capadoce - Kapadokyanadan yavaşça geçip ve Halys - bugünkü Kızılırmak nehrini aşarak, bir kaç hafta sonunda, Kilikya'nın kuzey hududu büyük Taurus - Toros sıra dağlarına vardı.

Toroslarda en belli başlı bir geçit olan ve deniz seviyesinden ikibin metre yükseklikte bulunan bugünkü (Goulek Boğaz - Gülek Boğaz) 1, ozamanlar, «Kilikyanın kapıları» manasına gelen, Pylai Tés Kilikias, veya Pyles Ciliciennes ismiyle anılırdı ve İskender, bu mıntikanın Pers valisi tarafından yolunun tam bu geçitte kesileceğini bekliyordu. Zira Boğaz bazı kısımlarda, dört kişiden fazla kimsenin cephe-den geçmesini mümkün kılmıyacak kadar dardı; (*) Bu sebepten müdafaası bazan şanslı sağlamağa çok elverişli idi.

bir ağabey, bazan müşfik bir anne, bazan da öğüt veren bir baba oldun. Hayatın sert ve soğuk rüzgârları karşısında üşüyen ruhlarını şefkatin tatlı sıcaklığı ile sen ısıttın.

Ömrünü sırf bu uğurda harcıyarak Pragmatizmin Emel adlı mermer sarayının altın anahtarını onlara teslim eden sensin. Faziletin, sayılamıyacak kadar çoktur.

Ey aziz insanlar, okul Öğretmenini görüp de atelâde bir insan deyip geçmeyin. Onu her zaman her yerde en büyük saygı ile ve eğilerek selâmlayınız.

Parmenien'u ve ağır birlikleri geçidin kuzey nihayetinde bırakan İskender, şahsi tehlikeyi hiçe sayan kendine has cesaretiyle, gece yarısı, yanında küçük bir müfrezeyle dar yola daldı ve yolun, kaçmak için birbirini çiğneyen bir avuç insan müstesna hiç bir kuvvet tarafından tutulmamış olduğunu büyük bir hayret içinde gördü. Şafak sökerken bütün ordu, hiç muharebe vermeden, Quinte Corce'un dediği gibi, askerlerin, yükseklerden, kendilerine tamamen hakim tepelerden yuvarlanacak taş ve kaya çığlarıyla yarıyarıya ezileceklerini ümit etmelerine rağmen, boyunu geçmiş bulunuyordu. Ve seksen kilometre uzakta bulunan Tarse istikametinde iniş başladı. Tarse denizden 20 Km. uzaklıkta bulunan ve Cydnus nehrinin teşkil ettiği göl kenarında bulunuyordu.

İskenderin casusları, Perslerin şehri, tahliyeden evvel yağma edip yakacaklarını kendine haber verdiler İskender, şehri kurtarmak için, bütün sür'atle süvari hücumuna karar verdi. Kitabı mukaddesinde Tharsis, diye geçen Tarse - şehrinin büyük bir kısmı, Grek karakterini taşıyordu; çünkü orada Temps Primitif - ilk zamanlarda bir Grek kolonisi yaşamıştı. Bu şehir aynı zamanda bir ilim ve ticaret merkeziydi; bundan başka büyük bir mimarî güzelliğe malik, zarif ve yeni yapıtlı bir şehir olduğu anlaşılıyor. Fakat iklim rutubetli ve vücutte gevşeklik vericiydi. «Fièvre Cilicienne - Kilikya sıtması» senenin bilhassa bu aylarında vatandaşları kırıp geçiriyordu.

Yazın en yakıcı zamanı da bulunuyordu; dağlarda hava serin olmasına rağmen, aşağılara indikçe, etekler bir buhar banyosuna benziyordu: «Buhar banyosu; Garpte alaturka hamam yerini tutar. Çeviren», Kral ve maiyetindekiler, taşlık inişlerden inip

(*) Xénaphan (I 1) oradan ancak bir harp arabası geçebileceğini söyler.

HALKEVLERİ

Yazan : Turgut AKHUN

HALKEVİ. Türk milletinin temel taşıdır. Mezhebi ne olursa olsun orada esen hürriyet havası hertürlü ibadeti kabul eder bir mabettir.

Günahlar, kusurlar temiz ruhlardan dökülen bir zembem ve masmavi ışıkların nurlarile orada yıkılır. İyi niyet sahiplerine Halkevi kollarını açmış bir anne şefkatini esirgemez. Buraya giriş sosyal tabakalar arasındaki Meratip silsilesine tâbi değildir. Halkındır

Hür fikir ve hür zihniyet oradadır. Atatürk orada, İnönü oradadır.

Halkevi bizim evimizdir. Karstan, Ankaradan Edirnedən ve her Türkten bir parçadır. O Cumhuriyet gibi vatan gibi büyük bir emanettir.

On dokuz milyon Türkün kalbi oradan çarpar sesler oradan yüselir ve mânalaşır. Halkevi asâlet ve imtiyaz tanımayan bir ruh topluluğu fikir topluluğu sevgi ve samimiyet yuvasıdır. Orası vatanın dört bucağından esen hür havalarla doludur. Fitne yoktur, nifak yoktur.

Kutsal inanışların imanların en başında gelen Türkçülüğü vardır. Orada Halkevinin dilini konuşan her dertli, derman bulur. Halkevi bir timsal bir remizdir. Kitleyi ve onun eserinin ümitlerini ülküsünü hülâsa eder. Bu duygunun varlığı hiç bir münakaşa götürmez. Ve bundan böyle her yolun Halkevine gittiğini söylemek yanlış olmaz.

ovanın kızgın ve nemli havasına girince, yorgunluklarına inzimam eden bu ani hava değişikliği karşısında, ne de olsa takatsizliklerini hissettiler. Çok şükür ki tam zamanında yetişmişlerdi. Tam onlar dört nala şehrin kapısından içeri dalarken, şehirde kalarak soygunculuk yapmaktan ziyade can kaygusuna düşen Persler, bozgun halinde Suriye hududuna doğru kaçtılar.

Fakat İskender sıcaktan bitkin bir haldeydi. Cydnus'un kıyısına gelince ki nehrin akıntısı şehri katedişinde genişliyerek göl teşkil eder. Silâhlığını ve elbisesini çıkardı ve nehre daldı. Cydnus, bugün de olduğu gibi, suyunun soğukluğu ile meşhurdur (***) bir veya iki gün sonra şiddetli bir ateşle yatağa düştü, bu vaziyet derhal çok büyük endişeler tevhit etti; hastalığının ne olduğu malûm değildir, fakat ordunun büyük kısmı geldiği zaman genç komutanı ümitsiz bir vaziyette buldu; ölmesi ihtimali bütün ordugâhta bir korku havası estirdi.

— DEVAMI VAR —

(**) Halife Al Mamaun - Memun, Cydnus'a yıkanıp soğuk alarak ölmüştür.

Kimdir Nedir ?

— Sekizinci Sahifeden Devam —

Kan dâvasının mantığına kilit vurduğu Bartholomeo bu izdivaca mani olamıyorsa da kızını inkâr etmek gibi bir çareyle işi nı sıyrılıyor.

İki genç heyecanlarile birleşiyor fakat hakikatin insafsız yumruğuyla eziliyorlar. Ateşli aşklarından doğan çocukları, açlığın avucunda can veriyor. Ginevra göğsüne bastırıp ısıtamadığı çocuğunun ölümlüyle sarsılıyor. Örnek bir sadakatle kocasına bağlanan bu genç ve asil kız son nefesinde Luigiden saçlarını kesip babasına götürmesini diliyor.

Luigi, Ginevranın saçlarile, kendilerine yardım elini uzatmayan Piomboların önüne dikiliyor. Ve kızlarından kaçan son emaneti veriyor.

Luigi canlı bir ölüydü. Bu tabloyu gören Bartholomeo yere bakarak: «Bizi bir kurşundan kurtarıyor, dedi, o da ölmüş.»

Bu felâkete sebep olan KİMDİR, NEDİR ?

Balzac, Honore de : Vendetta (Kan Davası)
Çeviren Nurullah Ataç. İstanbul 1943 Şirketi Mürettebiye Basımevi.

BÜRÜCEK KAMPINDA —KIRK GÜN—

Yazan . Nâzım TARHAN

14 Temmuz 1946 Pazar sabahı Adanada hararet derecesi gölgede 35 idi. Eşyalarımızı kamyonla yüklerken kirpiklerimizin arasından sızan tuzlu ter gözlerimizi yakıyor. Havadaki parça parça bulutlar öğleye doğru hararetin daha ziyade olacağını işaretliyordu. Fakat bize, bütün bunları gideceğimiz yer unutturacakmış dediler. İşte biz bu hevesle bu yazın son terini dökmeğe çalışıyorduk.

Kamyon hareket etti. Herkes bir parça rüzgâr gelsin diye yüzünü kamyonun gittiği isikamete çeviriyor, âdeta havayı içer gibi teneffüs ediyordu. Kamyon Torosları tırmanıyor. İçimizde bu yolu yeni gören de olduğu için onlara muhtelif hikâyeler anlatılıyor. Artık boğucu sıcaktan kurtulmuşuk. Mezaroluk denilen bir mahalle geldik. İsmile tamamen zıt olan bu mahal, Adana Bürücek arasında yolcuların öğle yemeği yemek için istirahat mahalli, ufak bir kahve, önünde on kadar oluktan akan buz gibi su, makine medeniyetinin ufak bir kervansarayı.

Masanın üzerine konan zeytinyağlı dolmalar, köfteler ve kesilen domateslere üç aydanberi perhiz çeken bir hastanın nekâhat devresinde yemeğe sarılması gibi, sıcaktan kurtulan bütün yolcuların iştihalarını masanın üzerindeki yiyecekler gösteriyordu. Levhası üzerinde ufak bir yazı (Güzel Oluk).

Kamyon hareket etti, biraz sonra boğucu bir sıcaklığın içine tekrar girdik. Burası da (Tarihin Oluğu) veya (Beşeriyetin oluşu) = Külek Boğazı. 14 kilometre uzunluğunda, iki tarafında güneşin hararetiyle bütün vadiyi reçine kokularına boğan dik çam ormanları. Üçüncü devrede Alplardan doğuya doğru muhtelif düğümler yaptıktan sonra Pamire kadar teşkilâtını tamamlayan bu genç silsilenin üzerinde kuzeyi, güneye, Orta Asya, Hindistana; Anadoluyu, Mezopotamya, Suriye ve Mısır, Merkezi Avrupayı İtalya ile Akdenize, Batı Avrupayı, İspanya ile Afrikaya bağlayan geçitlerin tam ortasında ve en mühimdir.

Kamyon bu 14 kilometrelik uzun mesafeyi süratle geçerken tarih sayfeleri hayalimde birer birer çevriliyordu.

Milâddan evvel 1800 sıralarında, o muazzam Mezopotamya medeniyetini Anadolu ile kaynaştırmak için Eti orduları buradan geçti.

(M. E. 1295) e kadar Mısırı koruyan, ilk müdafaa hattını sağlam bir şekilde eline geçirmek isteyen II. Ramses ve III. Ramsesin kardeşi de toplamış olduğu orduları dağıtmak maksadile, yine Eti ordular buradan geçti.

Ve nihayet ön Asya medeniyetini kül eden Balkan güçleri, yani deniz kavimleri muhacereti (M. A. 1200) de boğazlardan geçtikten sonra Anadolu Eti medeniyetini ortadan kaldırarak bir ateş nehri gibi Külek'ten akıp Mısır kapılarına dayandı.

Bu yol ilk çağ medeni Asyasını Avrupaya bağlarlarken, zengin Çin ve Hind, Yunan Makedonyasında efsanevi akisler yapıyordu. Zenginliği sergüzeşterlerde arayan ve Makedonya ordularını felâkete sürükleyen Büyük İskender M. E. 333 de Külekten geçerek Sind'e kadar dayandı.

İslâmiyetin inkişafı, Fırıkyadan Jüstiniyen ve müteakip Herakliyusa kadar bütün ordular hep bu oluktan aktı.

Güneyde artık İslâmiyet kabına sığmıyordu. İslâm akıncıları: Emeviler ve Abbasiler Bizansı kuşatmak gayesile denizden ve bu boğazdan Anadolu içlerine girdiler. Neticede buraları avasım mıntikasının ucunu teşkil etti.

Beş asırdan fazla İslâmiyet elinde bulunan Merkadî İsa, Avrupa Hristiyanlığının adeta bir miknatı olmuştu. 1095 de başlıyan Haçlı orduları bir taraftan Selçuk darbesi diğer taraftan Anadolunun aşılmaz maniaları Haçlıları yıldırımca kadar Külek bunlara yol verdi. (1142)

Avrupanın Güney batı ucunda büyük İslâm imparatorluğu çöküp Avrupa kıtasından koğulduğu zaman güney doğuda Osmanlı devleti bunun intikamını almak ve İslâmiyeti daha iyi koruyabilmek maksadile bir taraftan merkezi Avrupaya doğru taşıyor diğer taraftan Torosları aşmak istiyordu. İşte 1516 da Yavuz orduları Mısır kapılarını kırmak için yine Güzel Oluktan su içtiler

Artık Osmanlı imparatorluğu himayeye muhtaçtı. Yetiştirdiği bazı kimseler kendisine ihanete başlamıştı: Mısır valisi Mehmet Ali de, İkinci Mahmuttan Navarindeki haklarını istemek üzere oğlu İbrahim Paşayı ordusile Konyaya kadar gönderdi. İbra-

İbrahim Paşa 107 sene evvel Külek'ten geçerken sanki bir daha buralarını geri vermiyecekmiş gibi toplarile kalelerle muhkem bir hale getirmiş. Nitekim de Kütahya müşahedesi bunu perçimledi.

Kamyon artık bu tarihi Boğazı terk ediyordu ki gözüm kayaların üzerine oyulmuş fakat yazıları okunamıyacak bir hale gelmiş Külek tarihinin mührünü teşkil eden bir kitabeye ilişti. Uzaklaştık. On dakika sonra yolculardan biri, işte Bürücek görünüyor dedi

Bürücek, Adananın, 120 kilometre kuzey batı istikametinde Pozantıya 12 Kilometre, İskenderun orta Anadolu asfaltı üzerinde, Çakıt suyuna bağlanan bir vadi yamacında fevkalâde şirin bir yaylası. Önünde güneşi takvimden üç saat evvel arkasında gizleyen Bolkar devâsa silsilesi, arkada Bürücek binalarının yaslandığı dik ve yalçın kayalardan müteşekkil Hacın tepeleri, Bürüceğin asalet ve azametini bir kat daha artırıyor. İşte bu azametli tepelerin arasında Bürücek ve o uzun yaz günlerinde bile güneşi ancak Zenit'de iken görebiliyor.

Kuzey doğu istikametinde Ağustos nihayetinde kadar yer yer kar lekeleri görünen Torosların en yüksek tepesi (Demirkazık, 3726) metre- Güney Batısında yine silsilenin yüksek tepelerinden Medetsiz 3584 M. görünüyor.

Kamyon Kampın önünde durdu.

Burası vaktile Amerikalıların sırf istirahat için kullandıkları yer imiş. Altı pavyondan ibaret olan kamp Amerikalılar zamanında, yemekhaneleri, yatakhaneleri, istirahat yerleri, her nevi oyun mahalleri, meyve ve yemek soğutmak için tabii Firijiderleri, banyo ve duşları, su ve kum havuzları, yüzme havuzları mevcut iken, bugün bunlar pencerelerindeki telleri çalınan yatakhaneler ile, yemekhane müstesna diğerleri taş ve çimento yığınınından başka bir şey değildir. Buna rağmen havasının ve suyunun güzelliği ile burada her sene 60-100 fakir çocuk kilo alıyor.

İşte bu sene de buraya başlarında bir müdür beş öğretmen olduğu halde altmış öğrenci geldi. Müdürleri senelerdenberi bu kampın derdini dinliyen, malî ve sıhhi bütün mesuliyetini üzerine yüklenen faal genç bir arkadaş. Derhal bir Öğretmen kurulu yapıldı talimat okundu, vazifeler taksim edildi. Kamp faaliyette..

Talebe sabah saat yedide kalkıyor, yarım saat temizlikten sonra, Bayrak Merasimini müteakip sekize kadar vücudunu terbiye ediyor. Ve kahvaltı ediyor. Saat ona kadar muhtelif işlerini yapıyor ve on ile on bir arasında öğretmenleri başlarında olduğu halde gruplar halinde açık havada ağaçlar altında ufak hikâyelerden müteşekkil kitap okuyor. On ikiye kadar serbest ve sonra öğle yemeğine giriyor. Yemekleri fevkalâde muntazam ve kuvvetli, Çünkü tabelâ yapılıırken doktora soruluyor. Meselâ tabelâdan bir öğ-

le yemeği (Etili taze fasulya, Pirinç pilâvı, sülâç). Yemeği müteakip on üçten on beş otuza kadar nöbetçi öğretmenin kontrolü altında öğle uykusu, kalkma ve temizliği müteakip 16-17,30 a kadar şarkılar ve rond, 19 a kadar muhtelif oyunlar (Voleybol, Basketbol tenis, salıncak vesaire) müsabakaları, Bayrak inme töreni ve akşam yemeği, akşam yemekleri de güzel (Peynirli makarna, Sebze, taze üzüm). yemeği müteakip gece eğlenceleri, şarkılar, oyunlar, hikâyeler, 21 de yatma hazırlıkları 21,30 da yatma.

Kampta ayrıca haftanın günleri de taksim edilmiştir. Meselâ : Pazartesi ve salı yukarıda yazdığımız program dahilinde kamp faaliyettedir. Çarşamba günü herkes banyo yapar. Perşembe çocukların çamaşırları yıkanır ve temizlik yaparlar, Cuma günü köylerden merkepler bulunur, günlük geziler yapılır, Cumartesi, Pazar günleri kampı ziyaret eden misafirler ağırlanır ve serbesttir. Kampa yalnız Bürücekten değil, Adanadan da misafir gelir. 11 Ağustos Cumartesi idi Vali muavini ile Milli Eğitim Müdürü ziyaret ettiler ve iki gün kaldılar.

Haftanın en eğlenceli ve en istifadeli günü cuma günü oluyor. Akşamdan merkepler ve atlar tutuluyor, birgün evvelden soğuk yemekler hazırlanıyor, talebe muayene olup hastalar ayrılıyor. Sabahı hademelere varıncaya kadar herkes ipe çekiyor.

9 Ağustosta. Müftü yurduna gidildi. Fevkalâde neşe ile geçen bu gezilerin bilhassa 16 Ağustos cuma günü yapılanı çok istifadeli geçti. Birgün evvelinden hayvanlar kiralandı, yemekler hazırlandı, sabah erken yola çıkıldı. Şarkılar, eğlenceler, fotoğraf çekmelerle Yan Pınar isimli mahalle geldik. Aramızda ömrüoü nûtemadiyen neşe ile geçirmek isteyen Bayan Doktor da vardı. Çocuklara ilâçtan ziyade, neşe, oyun veren bayan doktor her gezimizde bulunduğumuz yeri tabii bir stüdyoya çeviriyordu. Bazan Tarzan oyunları, bazan Kooboy eğlenceleri ile çocukları âdeta tabiatla kucaklaştırıyor, içlerinde hasta olanlar bile iyileşiyordu.

Aynı gün öğle yemeğini neşe ve eğlence ile yedikten sonra, yalnız öğretmenler, İbrahim Paşa tâbiyelerine gitmeğe karar verildi. Yol uzak olduğu için yine atlara binilip çam ormanlarından yamaçlara tırmandıktan sonra nihayet tâbiyelere gelindi. Burası Külek Boğazının kilidi. Mısırın Keopis, Kefren (Kâfirî) ve Mikerinos piramitlerini yapan yüzbinlerce amele nasıl çalışmış ise, belki Torosların yalçın kayalarında granit mâden ocaklarını patlatan, dik yamaçlara yüzlerce metre yükseklikte dört metre kalınlıkta bu taş kaleleri ören, yivsiz, ağır namlulu Fransız toplarını minare gibi yüksekliklere çıkaran yine o Mısırdan gelen yüzbinlerce ameledir.

HİKAYE

TERKİ

- Kardeşim Turgut AKHUN'A -

Yazan : Tarık SERFİCE

- Geçen Sayıdan Devam -

Şafak vakti yakındı...

Hasımların ardı kesilmeyen sürekli atışlarından kalabalık ve yenilemez oldukları pek aşikârdı. Bununla beraber genç silâhşör aşk ve iman kuvvetiyle muhafazalı yerine ve mavzerine kapanmış bütün bir haysiyet hıncıyla soluyor ve muttasıl silâhını doldurup doldurup boşaltıyordu. Adeta bir yiğidin bin yiğidi yeneceği iddiasını güdüyordu. Ve bunun neticesi olarak anbean tehlike ve ölüm şansı da artıyordu.

Bir aralık delikanlı başını silâhından kaldırmadan;

— Bu silâh, dedi. Vatan toprağı için çok boy ölçüştü. Evvel Allah senin için de ya muzaffer olacak veya sahibini feda edecektir.

Bu er sözünün şevkiyle sürdüğü dolu bir kovana bir an içinde tahminlediği hedefler üzerine ardı ardına boşalttı. Ve bu deli surat dakikalarca devam etti. Fakat gözler alaca karânlığa alışıkça ve zaman ilerledikçe hedefler daha yakınlaşıyor ve bu; hasımların ablukayı daralttıklarını gösteriyordu. Ve ne kadar acıydı ki bu karşılıklı kurşun düellosu genç silâhşörün fişenlerini gittikçe eksiltiyordu.

Genç kız; karanlıkta ışık ve gürültüden ürkmüş bir keklik gibi muhafazalı yerinden kendisi için yapılan bu ölüm, dirim savaşının sonunu bekliyor; ne yapacağını kestiremeden şuarsuz, tehlikeleri unutmüş bir halde garip bir hisle bir kadınlık gururuna kapılır gibi oluyordu. Demek ki; bu durmadan işleyen mavzer, onun dediği gibi ya muzaffer olacak veya bu silâhşör sahibini feda edecekti.

Herşey mümkündü ve uğrunda herşeyin olacağı da muhakkaktı.. Biraz da hayranlık hissiyle yanında silâhını susturmayan, toprağa bir dağ yarması gibi mihlanmış bu geniş omuzlu, diz kapaklarına kadar geçmiş deri çizmeli ve dar kilotlu korkusuz adama baktıkça duygulu kadın sarhoşluğu artıyor, herşeye rağmen kalben dişisi için döğüşen bu cesur erkeği takdirde cömert davranmak istiyordu. Ve esasen de onu kaçırmayı, bu hoyrat hareketi biraz da toprağının örf ve adetlerine kurban olduğundan değil miydi. Fakat karşı tarafta da yine kendi uğrunda savaşan nişanlısı, asıl hak kazanmış erkeği olduğunu hatırlayınca hafifliğinden, bu zayıf anından utandı. Bu an bunları hissetmiş gibi mert silâhşör bu iri süzgülü gözlü, çekik burunlu, etli nar dudaklı kıza sevgiy-

le baktı ve ilk defa ona yakışmış ince şehir ismini kullanmak isteyerek:

— Çiğdem, diye konuştu. Sen buradan ayrılıncaya kadar, seslen az ateşi kessinler. Ben döğüşeceğim. Benim için ve bir şeref uğruna seni hain bir kurşuna feda etmek namussuzluk olur!

Tam bu sırada karşıdan ve derinden :

— Kızım.. diye bir ses büyük aksisedasile çınladı; silâhının eri ise; o; seni bıraksın. Kozumuzu biz paylaşalım.

Genç kız ağır bir yara almış gibi, avuçlarıyla yüzünü kapadı :

— Babam !..

Ve utanarak içinden :

— Nişanlım değilmiş diye mırıldandı. Atışına ara veren ve iç âleminde ayrılan genç adam dişlerini gıcırdatıyordu :

— Doğru söylüyor.. Biz çarpışalım. Çiğdem! Sen o tarafa seğirt..

Fakat genç kızın gerilmiş ve duygulanmış âsâbı ruh haleti artık tamamen yeni bir dünyaya açılmıştı. Delikanlının dudaklarında zevkini bulmuş kendi ismi, onu bir çiğdem gibi hassas yapmışa benziyordu. Karşıdan gelen bir baba narası, onu yavaş yavaş yanında hayatını hor gören yiğidine yakınlaştırıyor ve o derecede de kendisini omursamamış nişanlısına lânetler savuruyordu. Hazla, okşanmış bir diş gururuyla ve bambaşka bir düşünceyle sözünü kırmadı.

— Peki..

Ve yarmanın arkasından çıkmaya hazırlanırken; korkunç bir silâh sesiyle irileşen gözleri mert adamın omuz başına ilginç bir şekilde birden çığlıkla haykırdı :

— Arslanım.. Sen vurulmuşsun!

Hakikaten genç adamın omuzundan bol ve deşetli bir kan akıyordu.

Ve şimdi parmakları tetiği kullanmada ağırlaşmıştı. Buna rağmen ısrarla genç kızın gözlerini arıyor ve :

— Durma.. Sen git.. Durma diye yalvarıyordu.

Genç kız konuşmadan elinden mavzerini çekerek onu kayanın tamamen ateşten masun yerine çekti. Artık erkeğine ve bu erkeğin hayatı pahasına ödemek istediği büyük aşkına mağlûp olmuştu. Mert bir aşkın günü de cömert ve aydın olacaktı

(Devamı Kapakta)

30 Ağustos

(Birinci Sahifenin Devamı)

Esir milletlerin yekâne ümidi, mağlûp milletlerin biricik tesellisi 30 Ağustos olmalıdır.

30 Ağustos zaferile bir tarih kapadık. Bir tarih açtık. İnkılâp Türkiyesini, bu uğurda can veren aziz şehitlerimizin kemikleri üzerinde kurduk.

* * *

İkinci dünya harbinin cehennemi ortasında, Türkiye sulh cenneti halinde kalmıştır. Yeni nizam kurmak isteyen istilâcı ordular, sınırlarımıza kadar geldiler. Sınırlarımızı yalhyarak istikamet değiştirdiler. Bunun sebebini aramak lâzım gelirse, daha birçok 30 Ağustoslar yaratabileceğimizi bildikleri için bu böyle olmuştur.

Bugün Türkiyenin bağımsızlığını bozmak, bizi boyunduruk altına sokmak isteyen bir teklif var. Bu teklifi tek vücut halinde reddettik. Bu pek tabii bir hakkımızdır. Bu kötü teklifte ısrar edecekler ve Türkün red cevabını reddedecekler, şunu bilsinler ki, dün Batıya patlattığı tüfeğini bugün Şimale çevirmesini bilir. Dün İzmir körfezine döktüğü düşmanını bugün Karadenize dökmesini de çok iyi bilir ve döker de...

Başımızda Garp cephesinin muzaffer komutanı Lozanın büyük başarıcısı, Milli Şef; içimizde İstiklâl savaşçıların ruhu, yarınlara, 30 Ağustos kahramanlarının inan ve güven dolu gözleriyle bakıyoruz.

Bütün millet işlerinde olduğu gibi, vatan için gelecek herhangi bir tehlike karşısında Aziz Milli Şefin küçük bir işareti kâfidir.

Sınırlarımızdaki ordularımız büyük sabırsızlıklarla yeni zaferler yaratmak için bekliyor.

Türk Karakteri

(5 nci Sahifeden Devam)

fedakârlığı dileniyor. Türk karakterini coşgun nehir suları gibi harcayıp giden asırlar artık tekerrür etmemelidir. Bu karakter; düşünce mahsulü plânlarla açılmış hendesi kanallar istiyor. Memlekette tesis edilmesi icabeden bir fikir âleminin fikir ve felsefesine uygun şartlarla dozlandırılıp kendi bünyesi için en faydalı istikameti almak ihtiyacındadır.

Bu ihtiyacı biz; fertlere dürüst bir ruh terbiyesi, bir irade terbiyesi vermekle karşılayabiliriz, bütün hıızımızla bu noktaya doğru gidelim demek istiyorum...

Fransız Edebiyatından İktibaslar

(7. nci Sahifeden devam)

Vaktile düşündüğüm şeyleri yeniden düşünmeği denedim ve onu muannit bir safdilikle yapmağa uğraşım.

Bende kuvvetli bir sezış kabiliyeti olduğunu söylerler. Bu sezış bir sıfattır. Ben daha ziyade hoyratım. Amma açık kalpliliğin delisiyim yahut delisi oldum. Yarı kaybolan ve yarı faydasız bir hale düşen mesaimin mühim bir kısmını, derin tarizler yapmaya harcadım. Ve sadece kendi tariflerim yardımıle düşünme işini kendime en büyük gaye edindim.

Paul Valery
Ekim 1945

ZİHNİ

(6. nci Sahifenin Devamı)

Goncanın dört yanı hâr ile bağı,
Bükülmüş sörvinin kaddi nigârı,

1244 Rus savaşına ait bu desian hayli uzundur. Birçok yerlerinde halkın şaşkınlığını açık açık yazmaktan kendini alamamıştır. Bundan da Zihninin realist bir şair olduğu anlaşılmaktadır. Her ne pahasına olursa olsun doğruyu ve gerçeği haykırmaktan çekinmiyor.

Son söz, Zihni XIX ncu yüzyılın kuvvetli bir şairidir. Yalnız onu bir halk ve saz şairi olarak değil, bir divan şairi olarak incelemek daha doğru olur kanaatindeyim. Çünkü sayılacak kadar az birkaç koşmayı hemen hemen Adadolu divan şairlerinin hepsinde görmekteyiz. Gerçe Emrah da gazeller yazmış. Fakat ondaki bu hal bir özentiden başka bir şey değildir. Esasen biz Emrahın o cephesini ele alarak üstün bir şair sıfatını esirgemiyoruz. Bu bakımdan Zihnde de galip taraf, divan cephesidir...

ÜRÜN

Kıymetli arkadaşlarımızdan Şair Cengiz Turhanla Sabri Dil'in «ÜRÜN» adlı bir dergi çıkaracaklarını memnurlukla öğrendik.

Her bakımdan Adanayı ilgilendirecek «ÜRÜN» e uzun ömürler dostlara başarılar dileriz.

ÇUKUROVA

Halkevi Çalışmaları

30 Ağustos Bayramı münasebetile Halkevi gündüz yapılan merasime küsüyü, mikrofonu ve hoparlörü hazırlamış, Bandoyla iştirâk etmiş ve ayrıca «Çukurova» Dergisi Neşriyat Müdürü Hanit Salih Asyalı günün önemile mütenasip bir nutuk söylemiştir.

Aynı günün akşamı Halkevi Bahçesinde bir Program hazırlanmış, bütün halk dâvet edilmiştir. Programa göre evvelâ Halkevi bandosunun iştirâkile bütün halk tarafından İstiklâl Marşı söylenmiştir. Sonra Yüksek Ziraat Mühendisi Mehmet Yüksel 30 Ağustos Zaferi hakkında bir konuşma yapmış ve bir şiir okumuştur. Müteakiben Halkevi İdare Müdürü Enver Binokay tarafından 30 Ağustos ve Türk Milletinin bu mücadeledeki fedakârlık ve kahramanlıkları hakkında bir hitabede bulunmuşlardır. Gençlerden sıra ile Turgut Akhun, Selâmi Asyalı, Seyhan Eryalaz, Sabahat Özbilsen günün önemini belirten Milli Şiirler okumuşlardır. Halkevi Edebiyat kolu Başkanı Aziz Eryalaz günün manasını belirten kendi Şiirini okuyarak programa son verilmiştir.

Merasimden sonra halk oyunları oynanmıştır. Merasim kalabalık ve güzide bir halk kitlesi tarafından derin bir alâka ile takip edilmiştir.

Sosyal Yardım : Yedi hasta, Evimiz Doktoru tarafından muayene ettirilmiş fakir hastalara bir ayda seksek altı liralık ilaç alınmıştır.

Bir Vatandaşa 12,5 Lira para yardımı yapılmıştır.

İdare MÜDÜRÜ

Hikâye

(15. nci Sahifenin Devamı)

e!set... Buna emindi. Fedakâr bir eş muhabbetiyle karşıya işaret vererek yanına diz çöktü. Ağlıyordu...

Silâh sesleri kesildikten sonra ihtiyar, fakat silâhının kurdu baba yanlarına gelince; hayretten ve gördüğü manzaradan gözleri dolu dolu oldu :

Çiğdem, dizlerine yatırdığı yaralı genç adamın kanlı omuzunu oyalsı yemenisiyle siliyor ve ateşli kız dudaklarıyla alında beliren istirap tetlerini kurulu yordu. Baba kız göz göze geldiler.

O zaman genç kız mahzun ve fakat doğan sevgisinin bütün kudretini gözlerinde yansıtarak, iki elini yana açtı:

— Beni afet babal.. Ben artık yığıdımızla gitmeliyim..

Silâhların sustuğu ve arzla semânın birleştiği yerde bir sürü atlı batıya yol alırken; çift binekli beyaz bir at da doğuya hız alıyordu..

Bu sefer terki boştu.. Fakat eğerde, dışisinin kolları arasında yaralı bir kartal mevcut isteğine çoktan kavuşmuş gibiydi.

Kim bilir.. Belki de Allah bu aşkın doğuşunu böyle istediği, arzuladığı içindir ki; onları dağda bir at terkisinde birleştirdi.

Ve artık şafak söküyordu...

— B I T T I —

Çukurova

Adana Halkevi tarafından Ayda bir defa çıkarılır.

Fikir ve Sanat Dergisi

Neşriyat Müdürü : KEMAL ÇELİK

Yazı İşleri Müdürü : H. S. ASYALI

Seneliği : 240 Kr.

6 Aylığı : 120 Kr.

Gönderilen Yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez.

Adres : Adana Halkevi Bşk. İığı veya Çukurova Dergisi Yazı İşleri Md. İÜĞÜ

BUGÜN Başmevî Adana

PAROLAMIZ (1)

Kan akacaksa birgün ona da koşacağız,
Yurdun çocuklarıyız yoluna koşacağız!.

Ne bir engel ne bir dağ gözleri korkutacak
Türk kanını taşıyan doğru yolu tutacak...

Başımız eğilemez, bükülemez kolunuz
Hür doğmuş.. Hür kalacak elbet Anadolumuz!

Biz de onu saymayız, bizi saymayan varsa
Korku nedir bilmeyiz güneş bile kararsa...

Bir sır olur dolaşır dağların esen yeli,
Türk olanın mutlaka istiklâlidir emelil..

Tunçlaşan bir milletin, öz cevheri erir mi?,
Atasının yurdunu Türk düşmana verir mi?..

Tek bir kalbiz ve başız inancımız hep budur.
Ne fırtına, ne yangın Türk olanı korkutur.

Mümkün mü yıldırımı, şimşegi elle tutmak
Güneş ateşi söner Türk olmasaydı mutlak.

Can korkusu bilmeyiz, ne ölümden korkmak var,
Türküdür hür ufuklar. Parolamız bu kadar!..

Aziz ERYALAZ

(1) 30 Ağustos'ta Halkevi Bahçesinde okunan Şiirlerden.

ÇUKUROVA DERGİSİNİN DAİMİ YAZARLARI

Arif Nihat Asya
Aziz Eryalaz
Bedri Örgün Dr.
Cavid Oral
Celâl Tevfik Seymen
Cengiz Turhan
Cezmi Türk Dr.
Ferit Celâl Güven
Hamid Salih Asyalı
Hüsnü Mengenli
İbrahim Tekel
Lütfi Ayda
M. Naci Kum
M Naci Ecer
Necatî Ömit
Nâzım Tarhan
Nihal Sanlı
Orhan Remzi Yüregir
Sabri Dil
Selâhaddin Seplci
Selâmi Asyalı
Şevki Berker
Vehbi Cem Aşkun
Zyenal Besim Sun
Ziya İhan Zaimoğlu

Çukurova

İHİLATMIŞ DEVESİNİ DİNLENİR
TOP KÂKÜLLÜ ÇUKUROVA KADINI,
GÜNEŞ ÖPER YANAKLARI GÜLLENİR
SAZLAR SÖYLER, KİTAP YAZAR ADINI

TÜRK OĞLUNU DOĞURAN BU ANANIN
TOPRAK BİLİR GÖK İŞİTİR YADINI.
ANASIDIR KÖKREYEN HER ARSLANIN
TÜRK OLANLAR BİLİR ONUN TADINI.

Fi. 20 Kp.